

Андреева Лидия Васильевна,
воспитатель МБДОУ д/с «Родничок»,

г. Нюрба, Нюрбинский район,

Технологическая карта итогового
занятия по окружающему миру в
средней группе

Дьарык технологической картата

Дьарык тиэмэтэ «Таал-Таал эмээхсин соруудахтара»

Уерэтии эйгэлэрэ: Тылы, билиини-керууну сайыннарыы, бэйэ-бэйэни кытары алтыыыны сайыннарыы, эти – хааны эрчийии, айар дьобуру сайыннарыы.

Дьарык тиэмэтэ «Таал-Таал эмээхсин соруудахтара»

Белех сааба: Орто белех

Дьарык сыала: Оболор сыл устата айылба кестуулэрин туьунан тугу билбиттэрин чинэтии.

Дьарык сорууктара:

Билэр-керер: Айылба куустэрин билии, дьыл кэмнэрин бэлиэлэрин чинэтии, кьи илиинэн онорбут маллара уонна айылба оноьуга, дьиэ кыыллара, ойуур кыыллара диэн араарыы,.

Сайыннарар: О5о ейдеен керуутун, бол5омтолоох буолуутун, толкуйун, айар дьобурун сайыннарыы, билэр-керер бабатын эрчийии.

Иитэр: Айылба5а харыстабыллаах сыьыаны уонна аьыныгас, утуе санаалаах буолууну инэрии.

Улэ керуннэрэ, ньымалара: кердеруу (иллюстрациялар, оонньурдар, видеоролик); тылынан (оболорго ыйытыылар, хоруйдар, быьаарыы, ыйыы-кэрдии); практической; оонньуу.

Саба5аланар улэ тумугэ: Оболор дьыл кэмнэрин, дьиэ, ойуур кыылларын билэллэр, айылба, кьи оноьуктарын араараллар, айылба кестуулэрин билэллэр. Сепке санараллар, ахсааны билэллэр. Билэр –керер бабалара соруудахтары толорор кэмнэригэр урдуур, бэйэ-бэйэлэригэр кемелеьеллер, кэпсэтэллэр, салайыналлар, санааларын этэллэр уонна септеех тумуктэри онороллор.

Туттуллар тэрил: Экран, ойуулар, карточкалар, оонньурдар, уоттаах сурэх пазл.

№	Дьарык туьумэх тэрэ	Туохха туьуланар а	Иитээччи дьайыыта	Улэ керуннэрэ, ньымалара	Оболор саба5аланар хоруйдара	Былааннам мыт тумук
1	Кириии туьумэх	Дьарыкка интэриэьи уьугуннарыы, утуе эйгэни тэрийии	Оболору кытта э5эрдэлэьэр, оболорго утуе туругу инэрэр. Кэлбит ьалдьыттары э5эрдэлииргэ ынырар. <i>-Утуе сарсыарданан, оболор. Ыалдьыттарбытын кытта эмиз дорооболоьуоххайын! Бугун биьизхэ ураты кун, биьиги олус улааттыьыт, элбэ5и билэр буоллубут,</i>	Беле5унэн улэ	Иитээчини уонна ьалдьыттары кытта дорооболоьолор. <i>-Утуе сарсыарданан!</i>	Оболор бол5омтолор о тардылынна.

			<i>сатырбыт да элбээтэ, оннук дуо?</i>		<i>-Оннук!</i>	
2	Тэрийэр-кебулуур туьумэх	Оболор интэриэстэрин тардарга соьуччу тугэн (видео) ненуе дьайыьга кебулээьин	<p>Соьуччу тугэни тэрийэр; Таал-Таал эмээхсин оболорго ыьппыт видеотун кердерер.</p> <p><i>-Оболоор, эьиги улааппыккытын истэн ким эрэ видео ыьппыт, керебут дуо?</i></p> <p><i>Таал-Таал эмээхсин: «Дорооболорун, оговор! Эьиги миигин билэьит, мин Таал-Таал эмээхсин буолабын. Керун эрэ, тула еттум ессе да хаардаах, ол эрэ халтараан, сэрэнэн хаамабын, охторбуттан куттанабын. Эьигини олус ейдеех, барыны бары билэр оболор диэн истибитим. Ол иьин эьиэхэ мин кистэлэннээх сорудаьы бэлэмнээтим. Ескетун эьиги сорудахтарбын сепке толордоххутуна, уот тыгыа. Ол туох уота буоларын бэйэьит таайааххыт. Эьиги тулалыьр эйгэьэ билиигитин чопчулуоххут, улааппыккытын кердеруеххут диэн эрэнэбин.</i></p>	Белебунэн улэ. Ньыма: соьуччу тугэни видеонан кердеруу.	<i>-Керуеххэ!</i>	Оболор видеону кереллер, болбойон истэллэр, толкуйдуулар.

3	Проблеманы туруору уонна былааннаабын	Оболор толкуйдуур дьобурдарын уьугуннары, сэнээрин и уескэтии, бэйэ дьайытын салайыныыга усулуобуйа тэрийии	Толкуйдатар ыйытыгы биэрэр; Оболору кытта дьарык хайысхатын быьаарар. <i>-Ким эбитий, билэбит? Туох диэтэ? Туугу гынахтаахпытый? Таал-Таал эмээхсин кистэлэннээх соруудахтарын толорбут дуо, улааппыптытын кердеребут дуо? Толордохпунуна уот тыгыа диэбит, ону эмиэ таайыах этибит. Чэ, оччоьо маннайгы сордаьын баран керуеххэ.</i>	Улэ керунэ: белеьунэн Ньыма: толкуйдатар ыйытылары биэрии.	Иитээчилиин кэпсэтиигэ кытталлар; Бэйэлэрин санааларын этэллэр; Соруудахтары толорорго бэлэмнэрин этэллэр. Ответы детей <i>-Билэбит, ити Таал-Таал эмээхсин, кини бийэххэ соруудах ыйыптыт. -Толоруохха!</i>	Оболор ыйытыктарга хоруйдуулар, улэлииргэ бэлэмнэрин этэллэр.
4	2.Дьайыты туьумэьэ	Оболор билэллэрин – кереллерун олоххо туьаналлар, сатабылларын, дьобурдарын сайыннараллар, бэйэни салайыныыга, тумуккэ тахсыыга туьуланар.	1 соруудах: Иитээччи: <i>-Таал-таал эмээхсин бастакы соруудаьын ейдеен истин. «Мин остуоруйабынан айыл^а куустэрин сааьылаа». Чэ, эрэ оболор, саныаххайын. Таал-Таал эмээхсин аан бастаан охтон баран кимтэн ыйыптытай? Салыы хайдах этэй?</i> Иитээччи: <i>-Уоппунт сыыьа буоллаьына тыкпат, сепке толорбут буоллахпытына тыгыа. Биир, икки, ус - Маладьыастар! Бастакы соруудаьы сепке толордубут!</i> 2 соруудах: Иитээччи: <i>-Салгыы иккис соруудаьы ейдеен истин. «Дьыл кэмнэрин бэлиэлэрин бул уонна</i>	Улэ керунэ: Биир белеьунэн Ньыма: Ыйытыгы-хоруй нунуе кэпсэтии, улэ хаамыытын чопчулааьын, хартыыналаары туьаныы.	Оболор: <i>- Бастаан кунтэн ыйытар. Онтон былыт куну сабар, былыты тыал сыбарытар, тыал таас хайа^а иннэр, таас хайаны кутуйах курдары суурэр, кутуйаьы саыьыл сырсар, саылы кийи бултуур.</i>	Оболор ыйытыктарга хоруйдуулар, соруудахтары сепке толорорго кььаллаллар,.
				Улэ керунэ: белеьунэн Ньыма	Оболор: <i>-Билэбит, 4</i>	

быаар». Чэйн, биьиги дьыл кэмнэрин билэбит буолбат дуо? Хас дьыл кэмэ баар этэй? Ханныктарый? Ойууларын буллартаан уонна быааран биэрин.

Биир, икки, ус - Маладьыастар! Иккис сорууда5ы сепке толордубут!

Хамсаныылаах

тохтобул:

Иитээччи: - Бутэык соруудахха кириэх иннинэ, чэйн эрэ, оболор, аны кыратык айыл5а куустэрэ болан хамнанан ылыаххайын.

«Муус буолан тоннубут, Кун буолан тыктыбыт, Былыт буолан хаххалаатыбыт,

Тыал болан урдубут, Хайа буолан турдубут, Кутуйах буолан суурдубут,

Сабыл буолан хаамтыбыт, Теттеру кыи буоллубут!»

Маладьыастар, салгыы бардыбыт!

3 сорудах:

Иитээччи: -Уьус сорууда5ы ейдеен истин. «Дьизэ уонна ойуур кыылларын сепке наардаан, Айыл5а уонна кыи онорбутун сепке араартаан».

Сорох оболор кыыллары араарыахтара, атыттар айыл5а уонна кыи онорбутун.

Ейдеен уонна санаан, ханнык кыыл ойуурга бэйэтэ булан-талан абаан олорор, онтон ханнык кыыл дьизэ5э кыи аьатар, иитэр этэй? (Бастакы белех толорор)

Толкуйдаан, тугу айыл5а5а (ойуурга) керуеххэ собуй, тугу кыи илиитинэн онорбутуй?

:хартыынала ры туьаныы

Улэ керунэ: беле5унэн

Ньыма : утугуннэрэн онотторуу

Улэ керунэ: икки кыра беле5унэн Ньыма : Оонньуурда ры, кыра ойуулаах таблицкалар ы туьаныы

дьыл кэмэ баар: кыьын, саас, сайын, куьун.

Оболор иитээччини утуктэн хамнаналлар.

Оболор: -Ээ, билэбит, эьэ, бере, сабыл, куобах – ойуур кыыллара, онтон ынах, ат, коза, куоска, ыт – дьэ кыыллара.

-Айыл5а5а тэллэй, мас, былыт, кымырда5ас уйата,

			<i>Бишр, икки, ус - Маладьяастар! Уьус сорудабы сепке толордугут, уонпут тыкта!</i>		<i>дьэдьэн, онтон кьи онорбута: зонтик, массыына, дьиэ, мороженой, харандаас.</i>	
5.	Тумукту ур туьумэх.	Обо иннигэр туруоруллу бут сорудах теье сепке быьаарыллыбытын керуу, эмоционал ьнай сыанабыл. Бэйэни сыаналаны ы, билиини чинэтии.	Иитээччи: - <i>Чэйин эрэ, бу ус уоту таайаххыт диэбитэ Таал-Таал эмээхсин, тугу эппитэ буолуой? Уьуоннэрин холбоон керебут дуо? Ээ, бу туох буолан табыста? Кырдьык даьаны, сурэх буолла. Сурэх диэн тугу ыппыта буолуой Таал- Таал эмээхсин? Оннук, кини биьиэхэ тапталын, ыраас, сырдык, утуе санаатын ыппыт эбит эбит, ону биьиги эмиэ таайдыбыт. Маладьяастар, оболор! Бугун дьэ кырдык улааппыккытын, билэргитин барытын кердердугут. Биьиги махтанан Таал- Таал эмээхсиннэ Мусьяна Сосина ховоонун ааьаххайын.</i>	Улэ керунэ: белебунэн, Ньыма: пазлы туьаныы.	Оболор: - <i>Холбоон керуеххэ. Сурэх буолан табыста ди. Сурэх диэн – таптыбын диэн, сурэх диэн учугэй</i> <i>Кьи – айылба обото Тулалыыр эйгэбин харыстаа, Аьан кэриэтэ убаастаа, Ийэн кэриэтэ эн таптаа. Бааьырдыма, киртитимэ, алдьатыма, аймаама, харыстаа уонна бубэйдээ. Кьи – айылба обото. - Керсуеххэ диэри!</i>	Оболор ьйытыктарга хоруйдуулар, сорудахтары сепке толорбутгар ыттан астыналлар.
			<i>Манан дьарыкпыт тумуктэнэр.</i> <i>Керсуеххэ диэри!</i>			

